

Crna Gora
AGENCIJA ZA AUDIOVIZUELNE MEDIJSKE USLUGE

Broj: 05-633/24-1263/1
Podgorica, 25.12.2024. godine

AMU PREDSTAVIO ISTRAŽIVANJE O IZVJEŠTAVANJU MEDIJA U KRIZNIM SITUACIJAMA - POTREBNA VEĆA PODRŠKE ZA BROJNE IZAZOVE

Agencija za audiovizuelne medijske usluge (AMU) danas je predstavila istraživanje i izvještaj „Izveštavanje i djelovanje medija u kriznim situacijama“. Cilj izvještaja je predstavljanje međunarodnih standarda i preporuka koje se odnose na ponašanje i izvještavanje novinara u kriznim situacijama, kao i analiza stavova i podataka prikupljenih kroz intervju sa crnogorskim novinarima iz elektronskih medija.

Istraživanje je pokazalo da postoji jasan problem u definisanju terminologije koja je ključna za krizne situacije. Rješavanje ovog izazova zahtijeva korišćenje raznovrsnih izvora informacija i, kada je moguće, konsultacije sa stručnim licima. Uloga medija u upravljanju krizama je od izuzetnog značaja – od informisanja javnosti i podsticanja javnog diskursa do povezivanja državnih i nedržavnih aktera.

Intervjuisani novinari naglašavaju potrebu za bržim i agilnijim odgovorima državnih institucija u komunikaciji s medijima. Stoga je, za postizanje efikasne saradnje, potrebno kontinuirano podsjećati na ključnu ulogu novinara u procesu prevazilaženja kriza. Sveobuhvatno izvještavanje zahtijeva saradnju ne samo s tradicionalnim, već i sa netradicionalnim izvorima informacija, uz pažljiv odabir i procjenu njihovog kredibiliteta.

Dodatno, istraživanja pokazuju da crnogorskim novinarima nedostaje obuka u verifikaciji podataka dostupnih na internetu. Iako trenutne potrebe ne zahtijevaju ekstenzivne obuke, postoji zabrinutost da bi napredne tehnološke dezinformacije mogle ugroziti kvalitet izvještavanja u budućnosti. Intervjui su pokazali da novinarima nedostaje obuka za rad u opasnim i neprijateljskim okruženjima, poznata kao HET (Hostile Environment Training). Planirano je da, kroz nekoliko godina, svi crnogorski novinari koji se bave kriznim izvještavanjem dobiju priliku za odgovarajuću obuku. Već godinama je prisutan problem nedovoljne tehničke opremljenosti novinara, što iziskuje obezbjeđivanje adekvatne opreme, poput savremenih pametnih telefona sa kamerama visoke rezolucije. Osim tehničke, novinari su istakli i značaj psihološke obuke, koja je ključna za rad u kriznim situacijama.

Jedan od specifičnih izazova sa kojima se susrijeću novinari jeste manjak prakse. Dio novinara predlaže omogućavanje prakse izvan Crne Gore, kako bi stekli iskustvo u izvještavanju o vanrednim situacijama. Takođe, upozoravaju da gotovo nijedna redakcija danas nema sekciju za unaprjeđenje kapaciteta mladih novinara. Kao dodatni problem, novinari su istakli i zaštitu svojih tekstova od plagiranja, apelujući na izmjene Zakona o autorskim pravima.

Izveštaj analizira ključna pitanja vezana za pojam „kriza“ i značaj komunikacije u kriznim situacijama, sa posebnim fokusom na definisanje komunikacije, njen način sprovođenja i ulogu medija u upravljanju krizama. Naglašena je važnost informisanja novinara tokom kriznih perioda, uz isticanje prava na informisanje i smjernica za procjenu kredibiliteta izvora, pravilno navođenje izvora i upotrebu citata. Takođe, analiziran je postupak provjere podataka i značaj društvenih mreža za novinarsko izvještavanje, dok je poseban fokus stavljen na etičke principe i dilemu brzine naspram preciznosti. Izveštaj obrađuje i specifičnosti izvještavanja o konfliktima i zdravstvenim krizama u crnogorskom kontekstu, uz smjernice i preporuke za zaštitu slobode izražavanja i uslova rada novinara, uključujući zaštitu izvora informacija.

Kroz 16 polustrukturiranih intervju sa novinarima crnogorskih elektronskih medija, izražena je potreba za opštim planom kriznog izvještavanja, koji bi bio prilagođen realnim mogućnostima crnogorskog novinarstva, koji bi bio primjenjiv u svim redakcijama. Novinari su kao ključne tematske cjeline izdvojili način informisanja i izvještavanja o kriznim situacijama, tehničke i logističke elemente plana, te zaštitu novinarskih ekipa na terenu. Ovaj plan bi omogućio bolje upravljanje kriznim izvještavanjem, bez obzira na razlike u uređivačkim politikama i načinima izvještavanja.

Istraživanje i izvještaj predstavili su **Jadranka Vojdović**, pomoćnica direktorice i rukovoditeljka sektora za nadzor u Agenciji, **Slaven Živković**, izvršni direktor istraživačke agencije Defacto Consultancy i **Damir Nikočević**, službenik za odnose sa javnošću i upravljanje projektima – AMU. Stručnu podršku Agenciji za audiovizuelne medijske usluge pri izradi ovog izvještaja i istraživanja pružila je istraživačka agencija Defacto Consultancy. Izvještaj sa ključnim nalazima, preporukama i smjericama dostupan je na sajtu Agencije – www.amu.me.

Služba za opšte i međunarodne poslove
Damir Nikočević
Službenik za odnose sa javnošću i upravljanje projektima